

Notă de fundamentare
la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Strategic al
Sectorului de Acvacultură 2026-2030

1. Denumirea autorului și după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Strategic al Sectorului de Acvacultură 2026-2030 (în continuare PSSA) a fost elaborat de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Elaborarea PSSA rezultă din Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, acțiuni 6, prevăzută de Anexa A, Clusterul 5, Capitolul 13 „Pescuit”, întru realizarea obiectivelor Politicii în sectorul acvaculturii și organizării pieței produselor pescărești și de acvacultură, prevăzute la articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 288/2024, dar și din recomandările Comisiei Europene, reflectate în raportul din 30 octombrie 2024, care subliniază necesitatea ca: „Moldova să adopte un plan strategic național multianual dedicat acvaculturii”.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Deși Republica Moldova este o țară care nu are ieșire la mare, sectorul său de acvacultură prezintă un peisaj dual, marcat de provocări structurale semnificative. Sectorul se confruntă cu o criză acută, a cărei cauză principală este lipsa de investiții adecvate, alimentată de o combinație de factori:

- Degradarea prin subfinanțare - activitatea "tenebră" a sectorului, care se referă la practicile nedeclarate sau insuficient transparente, alături de lipsa de inițiativă a fermierilor care activează în sector, a condus la o degradare progresivă. Fără investiții suficiente în modernizare, tehnologizare și cercetare, unitățile de producție nu pot ține pasul cu standardele moderne.

- Capacitate sub-optimă – majoritatea unităților de producere funcționează la o capacitate redusă din cauza performanței reduse a întreprinderilor. Aceasta înseamnă că infrastructura existentă (iazuri, bazine, sisteme de gestionare) nu este utilizată la potențialul maxim din cauza tehnologiilor învechite, dar și lipsa cunoștințelor fermierilor care gestionează ineficient resursele administrate.

- Fragmentare și putere mică de negociere - sectorul este format dintr-un număr mare de mici întreprinderi care activează netransparent și care sunt insuficient integrate în lanțurile valorice și au, implicit, o putere mică de negociere atât cu furnizorii (de furaje și echipamente), cât și cu marii comercianți. Totodată, fondalul lipsei de capital, fermele piscicole funcționează la capacitate redusă, iar amenajările piscicole se confruntă cu probleme majore legate de alimentarea cu apă, probleme cauzate de secetă, dar și de consumul în amonte pentru irigarea terenurilor agricole aflate în vecinătatea bazinelor folosite pentru piscicultură, poluarea apei la intrare generată de activitățile învecinate precum agricultura, dar și cu atacul păsărilor ihtiofage, în deosebi de cormorani,

populațiile cărora sa mărit în ultima perioadă. Toți acești factori au un impact major asupra nivelului de producție de pește. Eșecul sectorului de a-și atinge potențialul maxim creează un dezechilibru major pe piața internă. O mare parte din consumul intern de pește și produse de acvacultură este acoperită din import. Conform datelor statistice prezentate de BNS, în Republica Moldova în perioada ultimilor 7 ani au crescut cantitățile de pește importat, vis-à-vis de producția de pește internă, în mare parte aceasta fiind constituită din resurse maritime, (vezi tabelul).

Dinamica producerii								
Producția și consumul de pește	anii							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Producția piscicolă autohtonă, t	12011	12083	12500	12680	12900	13900	14200	14130
Consumul, total, t	37201	38519	39106	39220	39480	41980	43600	44230
Import, tone	25190	26436	32899	26620	26580	28080	29600	30100

Totodată, dependența de importuri se extinde inclusiv la elemente esențiale precum puietul (materialul biologic de bază) și furajele (hrana specializată). Creșterea cantității de produse importate afectează negativ sectorul autohton, deoarece generează obstacole în dezvoltarea fermelor piscicole. Produsele străine, adesea subvenționate sau produse la scară largă, pot fi vândute la prețuri mai mici, subminând eforturile producătorilor locali de a se dezvolta și de a investi în modernizare.

Un alt fenomen prezent în acvacultura actuală este insuficiența materialului reproductiv calitativ pentru popularea fermelor piscicole. Multe stații de reproducere artificială și-au pierdut obiectul de activitate, compromițând baza biologică a producției. Această situație a fost determinată de lipsa capitalului pentru achiziționarea anuală a larvelor și puietului și orientarea pieței către importuri, o soluție pe termen scurt care nu susține dezvoltarea internă. Drept urmare, o parte semnificativă din pepinierele piscicole și-au sistat activitatea și necesită reparații capitale, ca exemplu pepiniera din r. Cahul, s. Crihana Veche (1260 ha); pepiniera Medeleni, r Ungheni (60 ha); pepiniera s. Oxentea, r. Dubăsari (140 ha); pepiniera s. Drochia, r. Drochia (106 ha), în total 1566 ha nu sunt implicate în procesul de reproducere și creștere a materialului de selecție și de populat piscicol. Neutilizarea acestei suprafețe și pierderea capacității de reproducere internă reprezintă o vulnerabilitate majoră. Fără un material reproductiv autohton, sănătos și adaptat condițiilor locale sectorul nu poate deveni sustenabil și rămâne dependent de surse externe, ceea ce îi limitează potențialul de creștere și dezvoltare.

Având în vedere că în ultimii ani s-au intensificat mișcările de material biologic intracomunitar au crescut riscurile și vulnerabilitățile ihtiopatologie. Aceste riscuri și vulnerabilități sunt amplificate și de lipsa specialiștilor în ihtiopatologie, capabili nu doar să constate mortalități și să declare carantină, ci și să acționeze profilactic prin tratamente specifice, în acord cu legislația aplicată. Este necesar, la nivel național, un program de

monitorizare și prevenție a bolilor la pești, pentru a evita tratamentele care pot diminua calitatea produsului. Trebuie acordată o atenție deosebită finanțării pentru dezvoltarea unei rețele naționale de laboratoare specializate în acest scop, dar și instruirea de bază a fermierilor privind măsuri de insecuritate, profilaxie și tratament, ca și pentru specializări mai avansate în ihtiopatologia aplicată.

Pornind de la problemele actuale specifice pentru dezvoltarea durabilă a sectorului, în concordanță cu politica economică și socială a Uniunii Europene, al cărei obiectiv principal constă în diminuarea decalajelor de dezvoltare între regiuni și întrucât condițiile socio-economice ale sectorului s-au înrăutățit, iar mediu privat de afaceri este slab dezvoltat, sectorul de acvacultură necesită o modernizare atât la nivel de producere cât și la nivel de procesare. Astfel ne propunem:

- reabilitarea construcțiilor hidrotehnice (diguri, canale, instalații hidrotehnice de alimentare sau evacuare a apei, prize de alimentare, etc.);
- reabilitarea heleșteielor înămolite;
- modernizarea infrastructurii;
- modernizarea întreprinderilor și creșterea rezilienței acestora la factorii climaterici;
- asigurarea cu mijloace de transport specific;
- formare profesională pentru angajați;
- asigurarea cu un laborator hidrochimic mobil (autolaborator), pentru organizarea colectării rapide a probelor și obținerea rezultatelor veridice;
- reabilitarea pepinierelor piscicole;
- inițierea organizării producerii nutrețurilor combinate cu recepturi speciale pentru pești;
- dezvoltarea serviciilor de extensiune și formare și alte acțiuni care vor contribui la dezvoltarea sectorului de acvacultură. Realizarea tuturor acțiunilor planificate va contribui la atingerea obiectivului general al PSSA, cu următoarele rezultate către anul 2030:
 - va fi ajustat cadrul legal ce creează impedimente pentru dezvoltarea sectorului;
 - în scopul gestionării eficiente a resurselor de apă, precum și pentru evaluarea fezabilității și folosinței bazinelor acvatice, va fi efectuată inventarierea bazinelor acvatice și cartografia, bonitarea (evaluarea indicilor hidrologici, hidrochimici, biopotențialului) și elaborarea Fundamentărilor piscicol-biologice (FPB) pentru corpurile de apă în zonele piscicole ale Moldovei și evaluarea fezabilității economice a includerii bazinului acvatic în complexul piscicol sau pentru alte destinații;
 - introducerea în proces de piscicultură a corpurilor de apă neutilizate;
 - sporirea productivității și diversificarea produselor prin aplicarea tehnologiilor moderne și promovarea practicării acvaculturii profesionale către anul 2028;
 - ameliorarea genetică a efectivelor de reproducători, și majorarea efectivului de reproducători de prăsilă a raselor de crap autohton (Crap de Telenești cu solzi; Crap de Telenești cu solzi în ramă, Crap de Cubolta cu solzi; crap de Mîndîc cu solzi dispersați) cu rezistența mărită la bolile infecțioase și menținerea lor în „puritate” pentru producerea materialului de populat piscicol înalt calitativ;
 - reutilizarea întreprinderilor de procesare și implementarea Sistemului de management al siguranței alimentare (ISO 22000) / Sistemului de Analiză a Riscurilor în Punctele Critice de Control (HACCP);

- va fi susținută prin multiple măsuri promovarea produselor din pește pe piața internă și externă;

- vor fi elaborate și implementate programe de instruire continuă pentru stimularea practicării acvaculturii de ape dulci prin consolidarea capacităților piscicultorilor și creșterii numărului specialiștilor tineri în sector. Prin urmare, măsurile propuse în sector reprezintă un pas esențial pentru Republica Moldova în vederea preluării unor practici deja testate și aplicate cu succes în statele membre ale UE. Aceste măsuri nu doar că vor sprijini dezvoltarea sectorului acvaculturii și a pieței produselor pescărești, dar vor și asigura ca evoluția acestui sector să se realizeze într-o direcție stabilă și predictibilă, prevenind riscurile asociate cu o dezvoltare necontrolată sau insuficient reglementată, mai ales în contextul impactului tot mai accentuat al schimbărilor climatice.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Viziunea PSSA presupune dezvoltarea sectorului de acvacultură pentru asigurarea consumatorilor cu produse locale calitative contribuind la securitatea alimentară a țării, dar și pentru crearea un mediu atractiv pentru investitori și companii întru dezvoltarea economică a țării.

PSSA își propune următoarele obiective:

Obiectivul general: Asigurarea securității alimentare a țării prin sporirea ponderii producției interne cu 50% până în 2030, bazată pe optimizarea calității, creșterea competitivității și a performanței sectorului de acvacultură, care va fi realizat prin următoarele obiective specifice:

1. Până la sfârșitul anului 2028, extinderea capacității de producție prin creșterea cu 35% a suprafeței totale de bazine acvatice dedicate acvaculturii durabile, reabilitarea a cel puțin 25% din bazinele degradate existente.

2. Conservarea fondului genetic piscicol în conformitate cu principiile de dezvoltare a sectorului de acvacultură, către anul 2028.

3. Organizarea sectorului și a pieței produselor pescărești și de acvacultură. Promovarea instituirii și recunoașterii a cel puțin 2 organizații de producători (OP) și a 1 organizații interprofesionale (OI) până la finele anului 2028.

4. Până la finele anului 2028, creșterea cu 25% a ratei de implementare a sistemelor de management al calității și siguranței alimentare (HACCP și ISO 22000) în unitățile de producție și procesare a peștelui. Creșterea valorii produselor locale pe piața internă prin lansarea a cel puțin 2 campanii anuale de marketing care să promoveze produsele locale.

5. Stimularea practicării acvaculturii de ape dulci prin consolidarea capacităților piscicultorilor și creșterii numărului specialiștilor tineri în sector, către anul 2028.

6. Până la finele anului 2030 creșterea rezilienței la șocurile climatice (secetă, inundații), pentru cel puțin 50% din fermele piscicole.

7. Consolidarea capacității operaționale a sectorului de acvacultură pentru implementarea unui sistem național de colectare și gestionare eficientă a datelor în sector, către anul 2027.

Analiza contextului actual

PSSA este structurat pe o serie de direcții esențiale, detaliate pe capitole, fiecare adresând aspecte cruciale pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii din Republica Moldova.

În acest sens, PSSA debutează cu o analiză ex ante a situației curente a sectorului, care include definirea stării actuale a producției, prezentarea speciilor cultivate, a materialului reproductiv disponibil și a nivelului de dezvoltare tehnologică a fermelor. Analiza vizează, de asemenea, evaluarea contextului economic și legislativ, a stabilității sanitare și a structurii fermelor piscicole. Corelativ, PSSA conține o analiză a metodelor de creștere a peștelui și a lanțurilor valorice (furaje, prelucrare, comercializare), identificând oportunitățile și vulnerabilitățile fiecărui segment. Aceasta cuprinde și o evaluare a reglementărilor de mediu și sanitar-veterinare, în scopul identificării lacunelor care limitează alinierea la standardele UE și dezvoltarea sectorului. În final, PSSA abordează infrastructura fizică existentă a sectorului (pepiniere, stații de reproducție, unități de procesare) și stabilește nevoile de modernizare și investițiile necesare în sector.

Probleme și recomandări

Identificarea problemelor critice din analiza situației curente și formularea de recomandări specifice pentru fiecare obiectiv strategic. Acestea includ propuneri pentru dezvoltarea cadrului normativ pentru susținerea sectorului, dar și măsuri pentru implementarea cadrului de curând aprobat cu măsuri concrete de sprijin financiar, pentru modernizarea fermelor, refacerea pepinierelor și consolidarea lanțului valoric sectorial.

Complementar PSSA conține un Plan definit de acțiuni și indicatori de monitorizare pentru a asigura implementarea cu succes a acestuia.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Această opțiune presupune menținerea situației actuale. Neintervenția ar accentua dependența de importuri, afectând negativ balanța comercială și securitatea alimentară a țării.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Programul strategic va impune modificări în modul în care instituțiile publice reglementează și monitorizează sectorul. Prin urmare necesitatea alinierii legislației naționale legislației UE impune autoritățile responsabile de domeniu să accelereze adoptarea și implementarea directivelor și regulamentelor europene. Aceasta include modificarea mecanismului ajutoarelor de Stat pentru sectorul de acvacultură. Sectorul public urmează să creeze și să gestioneze scheme de ajutoare de stat și de minimis conforme cu Regulamentele UE (ex: 717/2014 și 2022/2473), asigurând transparența și legalitatea fondurilor alocate. Sistemul de colectare a datelor impune consolidarea capacității instituțiilor de a dezvolta și implementa un sistem național de colectare și gestionare a datelor privind producția, comerțul și stocurile. Acest lucru este vital pentru raportarea corectă către organisme europene (ex: Eurostat) și pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi. Totodată, urmează să se intensifice rolul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) în monitorizarea sănătății animalelor acvatice și în

certificarea produselor de acvacultură, asigurând că acestea îndeplinesc standardele UE pentru consum.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

În ansamblu, implementarea Programului este pe perioada de 5 ani și este preconizată în 2 etape, care va fi expus în două Planuri de acțiuni.

1) Planul de acțiuni pentru perioada 2026-2028 (expus în anexă la Programul Strategic al Sectorului de Acvacultură), conține obiective specifice urmate de acțiuni de bază întru susținerea sectorului de acvacultură;

2) Planul de acțiuni pentru perioada 2029-2030, va prevedea acțiuni corective și noi acțiuni pentru susținerea de mai departe a sectorului.

Potrivit calculelor efectuate, costurile totale estimate pentru implementarea Planului Strategic al Sectorului de Acvacultură (PSSA), Etapa I (Planul de acțiuni 2026-2028), se ridică la suma de 549 938,1 mii lei, din care doar 323,1 mii lei sunt costuri acoperite de bugetul de stat pentru realizarea ajustării cadrului normativ național la standardele UE, reprezentând nemijlocit remunerarea funcționarilor publici implicați în proces. Deficitul de finanțare de 549 615,0 mii lei urmează a fi acoperit prin identificarea de potențiale surse, incluzând:

1. Bugetul de stat (suplimentar);

Asistență din partea partenerilor de dezvoltare (granturi și împrumuturi preferențiale);

3. Granturi interne și externe.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) urmează să demareze procesul de identificare și atragere a potențialilor parteneri de dezvoltare și a surselor de finanțare necesare.

Repartizarea costurilor detaliate pe fiecare obiectiv specific în parte este descrisă în Tabelul nr. 5. O descriere detaliată a costurilor pe fiecare acțiune și obiectiv, defalcată pe ani și pe tipul sursei de finanțare, este prevăzută integral în Planul de acțiuni al PSSA 2026-2028 103. Este de menționat că o parte din aceste investiții tangențial soluționează și alte probleme ale altor sectoare ale economiei și societății. O parte din acțiuni vor îmbunătăți imaginea țării prin crearea infrastructurii, sporind atractivitatea pentru turiști și vizitatori, altele vor contribui la ameliorarea stării de sănătate a populației, precum și la îmbunătățirea condițiilor de mediu, diminuarea eroziunii terenurilor etc.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

PSSA va realiza un impact pozitiv asupra dezvoltării sectorului privat prin creșterea rezilienței și performanței sectorului, promovarea produselor din sector pe piețele locale și externe, crearea locurilor de muncă, și va avea un efect pozitiv asupra creșterii investițiilor realizate de către beneficiarii de sprijin financiar. Implementarea măsurilor prevăzute de PSSA, precum și alinierea la normele și standardele aplicate de UE, va facilita diversificarea pieței produselor. Sprijinul financiar va fi acordat în cadrul unor proiecte investiționale, fezabilitatea cărora va trebui să fie demonstrată la momentul aplicării, astfel asigurându-se sustenabilitatea plăților realizate din mijloacele publice. Dezvoltarea armonioasă și multilaterală a sectorului de acvacultură în țara noastră va aduce beneficii economice și sociale pentru mai multe categorii de cetățeni, așa cum sunt:

- mediul de afaceri - prin cunoașterea clară a regulilor de activitate, ceea ce le va da posibilitatea să desfășoare o activitate transparentă, profitabilă și de lungă durată;
- autoritățile de supraveghere și control - prin monitorizarea eficientă a activității mediului de afaceri se va asigura sănătatea și bunăstarea animalelor de acvacultură, calitatea și inofensivitatea produselor de acvacultură și nu în ultimul rând - veniturile la bugetul public național și bugetele locale, prin achitarea de taxe și impozite dintr-un volum mult mai mare de producție în comparație cu cel reflectat în prezent;
- cetățenii, în calitate de consumatori ai produselor de acvacultură, la fel sunt beneficiari ai intervenției statului, cărora le va fi puse la dispoziție produse calitative, inofensive și suficiente pentru a satisface necesitățile de consum, din producție autohtonă.

4.4. *Impactul social*

Urmare implementării PSSA, măsurile propuse va acoperi un număr semnificativ de beneficiari, generând mărirea capitalului agenților economici, extinderea afacerilor și ca urmare crearea unui număr considerabil de locuri de muncă, dar și afaceri viabile ce urmează să funcționeze în zonele rurale

4.4.1. *Impactul asupra datelor cu caracter personal* - nu se aplică

4.4.2. *Impactul asupra echității și egalității de gen*

Dezvoltarea sectorului va crea noi tipuri de locuri de muncă care pot îmbunătăți participarea femeilor:

Diversificarea rolurilor - modernizarea sectorului (prin introducerea tehnologiilor de prelucrare, controlul calității și biotehnologii) creează locuri de muncă ce necesită calificare (biologi, tehnicieni de laborator, contabili, marketing). Aceste roluri sunt adesea mai accesibile și mai atractive pentru femei decât munca fizică grea asociată în mod tradițional cu întreținerea iazurilor.

Procesarea și comercializarea - lanțul valoric al acvaculturii (în special prelucrarea, ambalarea și vânzarea peștelui) oferă un număr mare de locuri de muncă. În mod tradițional, femeile sunt puternic reprezentate în aceste domenii, iar dezvoltarea lor poate duce la creșterea veniturilor și a autonomiei economice a femeilor din mediul rural.

Formare profesională – PSSA include programe de formare și specializare în aplicarea noile tehnologii (ex: RAS), asigurând cote de gen sau măsuri active de promovare a participării femeilor la aceste cursuri.

4.5. *Impactul asupra mediului*

La fel ca și în cazul impactului asupra sectorului privat, impactul asupra mediului va fi unul pozitiv, având în vedere faptul că o activitate transparentă a mediului de afaceri presupune respectarea normelor impuse atât la utilizarea substanțelor chimice și medicamentoase pentru stimularea proceselor, menținerea stării sanitare în exploatațile piscicole și prevenirea și tratarea maladiilor, dar și a normelor de biodiversitate în bazinele acvatice ale Republicii Moldova. Astfel, prin desfășurarea unei activități corecte de producere a peștelui și altor organisme acvatice, va fi îmbunătățită atât calitatea apei în hidrosfera țării, cât și vor fi create condiții pentru conservarea resurselor genetice acvatice

și dezvoltarea mai multor specii de hidrobionți, care în prezent sunt sub risc de dispariție în țara noastră.

4.6. *Alte impacturi și informații relevante* - nu se aplică

5. Compatibilitatea proiectului actului normative cu legislația UE

5.1. *Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională* – nu se aplică

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Întru respectarea prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional PSSA a fost consultat cu Uniunea de persoane juridice Asociația Națională a Piscicultorilor din Republica Moldova și publicat pe pagina web a ministerului (www.maia.gov.md), secțiunea – Transparența decizională.

**Secretar de Stat
al Ministerului Agriculturii și
Industriei Alimentare**

Iurie SCRIPNIC